

Hallituksen esitys rikoslain 16 luvun muuttamiseksi (sinivilkkusabotaasi)

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/16832/2024

Suomen pelastusalan ammattilaiset SPAL ry kiittää hallitusta annetusta lakiesityksestä. SPALin pitkäaikainen tavoite on ollut saada pelastustyötä tekevät ja erityisesti ensihoitajat korotetun rikosoikeudellisen suojan piiriin.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan rikoslain 16 luvun täydentämistä uusilla rangaistussäännöksillä, jotka koskevat poliisi- tai hälytystoiminnan vaikeuttamista ja haittaamista. Esityksen tavoitteena on vahvistaa poliisi-, pelastus- ja ensihoitotoiminnassa työskentelevien henkilöiden rikosoikeudellista suojaa sekä turvata poliisi- ja hälytystoiminnan häiriötöntä hoitamista.

SPAL pitää tärkeänä, että viranomaisten toimintakykyä suojataan sekä hälytys- ja pelastustoimintaan kohdistuvaa haitantekoa ennaltaehkäistään. Ehdotetut rangaistussäännökset ovat tältä osin perusteltuja ja vastaavat tarvetta tehostaa viranomaisten toiminnan suojaa.

Ensihoitotyössä ei käytetä julkista valtaa. Tämän vuoksi ensihoitajiin kohdistunut väkivalta on jäänyt lievemmin rangaistavaksi kuin julkista valtaa käyttäviin virkamiehiin ja viranhaltijoihin kohdistuneissa väkivaltatapauksissa. Merkitystä ei ole ollut sillä, vaikka ensihoitotyötä tehneen henkilön asema olisi ollut viranhaltija (palomies-ensihoitaja). Lakiesityksessä soveltamisen edellytyksenä ei enää olisi se, että henkilö käyttää tehtävässään julkista valtaa. Näin ollen korkeamman kriminalisointisuojaan piiriin pääsevät paitsi ensihoitajat myös esimerkiksi ensivastetehtäviä hoitavat sopimuspalokuntalaiset. SPAL pitää lakiesitystä tältä osin erittäin hyvänä.

Esityksen mukaan rikoslakia ei tule käyttää yksinomaan symbolisiin tarkoituksiin. Symbolisella rangaistussäännöksellä tarkoitetaan säännöstä, joka säädetään pelkästään ”signaalin” antamiseksi kansalaisille tai moraalisen närkästyksen osoituksena. SPAL kuitenkin uskoo, että lakimuutos tulee yleisestävyyden kautta parantamaan hälytystehtävissä työskentelevien turvallisuutta. Vaikka korotettu rangaistusasteikko ei kaikissa tapauksissa välttämättä estä väkivaltatekoja, SPAL uskoo, että ne tulevat lakimuutoksen johdosta ajan myötä väheneään.

Lakiehdotuksessa esitetään myös säännös, jonka mukaan poliisi- tai hälytystehtävän estäminen tai olennainen vaikeuttaminen anastamalla toiminnassa käytettävä ajoneuvo tai välineistö taikka vahingoittamalla sellaista ajoneuvoa tai välineistöä rangaistaan ankaramman asteikon mukaan. SPAL pitää myös tätä esitystä kannatettavana.

Muun muassa Syyttäjälaitos on kuitenkin omassa lausunnossaan todennut:

”Syyttäjälaitos pitää ongelmallisena sitä, ettei ajoneuvon tai välineiden käytön estämistä mainita lainkaan. Hälytysajoneuvon käytön estäminen esimerkiksi ihmismuurilla, toisella ajoneuvolla, piikkimatolla taikka kaadetulla puulla voi tarkoittaa hälytystehtävän hoidon täydellistä keskeytymistä jopa kohtalokkain seurauksin. Hälytysajoneuvon tuulilasin vahingoittaminen ei estä hälytystehtävää, mutta tielle poikittain parkkeerattu kuorma-auto sen estää. Ensimmäinen olisi esitettävien säännösten mukaisesti vaikeuttamista, mutta jälkimmäinen vain lievempää haittaamista, vaikka jälkimmäinen tosiasiallisesti olisi vaarallisempaa ja vahingollisempaa toimintaa.

Edellä mainitusta syystä Syyttäjälaitos esittää, että 2 kohtaan lisätään rangaistavaksi menettelyksi myös ajoneuvon tai välineiden käytön estäminen.”

SPAL yhtyy Syyttäjälaitoksen lausuntoon edellä mainitun mukaisesti.

Muilta osin SPALilla ei ole esitykseen lausuttavaa. SPAL pitää esitystä kokonaisuutena tervetulleena, odotettuna ja erinomaisena.